

Разом, а не проти

В українському суспільстві зростає напруженість.
Підходи педагогіки миру сприяють діалогу та порозумінню.

Назва проєкту: Педагогіка миру для підтримки подолання розбіжностей в українському суспільстві

Замовник: Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку (BMZ)

Виконавець: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Бенефіціар: Міністерство освіти і науки України

Місце реалізації: Харківська, Дніпропетровська та Івано-Франківська області

Загальна тривалість: 2017–2025 рр.

Контактна особа: Свен Штаброт, sven.stabroth@giz.de

Виклик: згуртованість суспільства під загрозою

Російська агресія посилює напруженість в українському суспільстві. Згуртованість українців залишається високою, але поляризація настроїв зростає. При цьому мова йде не лише про різні групи населення – напруженість спостерігається на рівні окремих родин та спільнот.

Така ситуація пояснюється дуже різним досвідом війни серед громадян: деякі українці залишилися вдома, деякі полишили свої домівки, в інших є родичі серед військовослужбовців, деякі громадяни воюють на фронті або вже повернулися додому як ветерани. Деякі громадяни втратили своїх близьких через війну. Ці відмінності впливають на стосунки між людьми – і є великим викликом для соціальної згуртованості. Особливо помітною ця напруженість є в громадах, які приймають внутрішньо переміщених осіб, та у школах, де навчаються діти з різним досвідом.

Ця напруженість є дуже помітною, але вона замовчується суспільством, тому що її наявність негативно впливає на сприйняття національної згуртованості українців у світі. У той же час, серед населення усе відчутнішим стає травматичний досвід війни – це має довгострокові наслідки для суспільного життя. Особливо тривожним є зростаючий рівень домашнього насильства як один з найпомітніших соціальних наслідків війни.

Задля підтримки довгострокової стабільності України необхідно реалізувати заходи педагогіки миру, які посилюють соціальну згуртованість, забезпечують можливість діалогу та підтримують розробку стратегій запобігання насильству.

Демонстрація пережитого: в імпровізаційному театрі внутрішньо переміщені особи на сцені опрацьовують свій досвід евакуації.

Виконавець:

Наш підхід до вирішення проблеми: підтримка діалогу, усунення поляризації в суспільстві

Підтримка згуртованості, запобігання конфліктам та насильству – саме це є метою проекту «Педагогіка миру для підтримки подолання розбіжностей в українському суспільстві». За дорученням Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку (BMZ) ми підтримуємо представників державних структур та громадянського суспільства у створенні простору для діалогу – у школах та у громадах, які приймають внутрішньо переміщених осіб.

В українських школах ми спільно з організаціями-партнерами та державними органами освіти розробляємо та випробовуємо підходи педагогіки миру. Вони присвячені таким темам, як врегулювання суперечок або підтримка загальних компетенцій – наприклад, вміння опановувати власні емоції. Ми розробляємо матеріали, розробляємо навчальні програми в режимі онлайн та проводимо підготовку викладачів. Особлива увага при цьому приділяється подоланню травматичного досвіду та посиленню стійкості.

У сфері інтеграції ВПО ми допомагаємо громадам враховувати інтереси як новоприбулих громадян, так і місцевого населення. Головною метою при цьому є максимальне запобігання конфліктам у роботі з переміщеними особами. Наші заходи психосоціальної, правової та соціальної підтримки призначені для обох зазначених груп громадян. У такий спосіб ми сприяємо їх порозумінню.

Серед місцевих мешканців та внутрішньо переміщених осіб зростає кількість ветеранів війни та членів їх родин – ця обставина є новим джерелом напруженості. Цивільне життя підпорядковується іншим правилам, ніж військовим наказам на фронті. Ролі у багатьох родинах змінилися і повинні бути збалансовані заново. Для раннього запобігання можливим конфліктам наші організації-партнери проводять тренінги з подолання домашнього та гендерного насильства. Вони тісно співпрацюють з громадами та державними органами, аби спільно знайти необхідні рішення.

Наші результати: від класної кімнати до юридичної консультації

- Група модераторів та тренерів пройшла підготовку з застосування підходу «Соціальне, емоційне та етичне навчання» (SEEL). Окрім забезпечення навчальних та тренінгових спроможностей ми також розробили численні матеріали – посібники та настанови з підтримки емоційного інтелекту у дітей та дорослих, а також рекомендації для співпраці між викладачами та батьками.
- Шкільні експерименти «Мирна школа» та «Соціальне, емоційне та етичне навчання» після їх успішного завершення були офіційно визнані Міністерством освіти.
- Спільно з дитячим часописом «Пізнайко» ми створили [брошури](#) для дітей, присвячені таким темам, як евакуація, втрата, надія, самоконтроль під час війни, права дітей. Окрім цього, були створені методичні посібники для дорослих, які допомагають розвинути окремі теми з педагогічної точки зору.
- Багато організацій-партнерів спеціалізуються на юридичній підтримці громадян, які постраждали через війну – зокрема, ветеранів та членів їх сімей. Вже було проведено понад 200 індивідуальних консультацій. Особливо успішним кроком стало створення зрозумілих дорожніх карт та інформаційних графічних матеріалів, які пояснюють, наприклад, процес подання заяв на отримання фінансової допомоги. Понад 80000 громадян ознайомилися з цими матеріалами онлайн.

«Я щиро вдячна»

Оксана Іватина, учасниця проекту ContAct2U нашої організації-партнера «Сила майбутнього» (Power of Future):

«Коли у березні 2022 року було оголошено евакуацію з Донецької області, ми були змушені покинути нашу домівку. Ми несподівано стали внутрішньо переміщеними особами. Сльози, горе, відчай – наше життя зупинилося. У Дніпрі ми стикнулися з іншими викликами емоційного та побутового характеру. Моє життя змінилося після зустрічі з командою організації «Сила майбутнього». Ця зустріч дала мені нові сили. Без цієї підтримки мій стресовий стан, можливо, призвів би до інших наслідків. Я щиро вдячна можливості стати учасником цієї чудової спільноти».

Арт-терапія допомагає ветеранам у місті Калуш повернутися до цивільного життя.

Брошури допомагають долати страхи війни: спільно з дитячим часописом «Пізнайко» були розроблені матеріали, які допомагають дітям впоратися з пережитим.

Видавець:

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Офіси компанії: Бонн та Ешборн

GIZ Україна

Громадянська служба миру, Україна

Соборна площа 76
49000 Дніпро, Україна
Тел. +38 044 594 07 68
www.giz.de/ukraine-ua

Місце та рік публікації: Київ, 06/2025

Дизайн: Дмитро Нікулін

Фото: стор. 1: © GIZ/Микола Карпенко, © GIZ/Ольга Сердюк;
стор. 2: © GIZ/Олександр Долошицький, © GIZ/Наталія Чепіль

Текст: Йорн Леонхарт

GIZ несе відповідальність за зміст цієї публікації.

За дорученням
Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку (BMZ)
Відділ «Мир та безпека» (G 23)
www.bmz.de